

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Verhuellweg 37

Monumentnummer : GM183

Straat : Verhuellweg
Huisnummer : 37
Toevoeging : ---
Postcode : 6984 AA

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : A
Nummer : 150

Naam object : Dollemansstede
Bouwjaar : 1957
Architect : B.J. Hengeveld Twickel Delden (eigen beheer)
Bouwstijl : Delftse School/wederopbouw-architectuur
Oorspronkelijke functie : boerderij
Huidige functie : boerderij

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 25-01-2016
Datum aanwijzing : 01-11-2016

Situering

De boerderij is gelegen op de Fraterwaard, aan de overzijde van een in 1952 doorsneden IJsselmeander ten noorden van de stad Doesburg. Het erf bestaat uit een hoofdboerderij met deel en diverse recent vervangen dan wel nieuw gebouwde schuren en veestallen. Ten zuiden van de erf een groot erf dat met betonklinkers is verhard. Voor de boerderij een tuin met een enkele fruitboom.

Opbouw

De boerderij staat met de nok haaks op de straat. De boerderij heeft een woongedeelte aan de oostzijde en de wat bredere deel aan de noordzijde, onder een doorlopend, afgewolfd zadeldak. Boven de deel een grote hooizolder met een brandmuur van de

woning gescheiden. De woning heeft een kelder, begane grond, eerste verdieping en een zolder. Het bedrijfsgedeelte bestaat uit de deel met erboven een hooizolder.

Historie

De boerderij is gelegen op de Fraterwaard, aan de overzijde van een in 1952 doorsneden IJsselmeander. Deze gronden maken sinds aankoop door M.C. gravin van Wassenaer Obdam in 1821 deel uit van landgoed Hof te Dieren. De boerderijplaatsen op de Fraterwaard zijn echter ouder. Zo wordt de Dollemansstede al in 1621 genoemd als pachtboerderij van de vrouwe van Bronkhorst, verpacht aan Berent Lamberts Dolleman en is in 1723 in een heruitgave van een kaart van Nicolaas van Geelkercken getekend. Het landgoed viel in het Koninkrijk der Nederlanden onder de gemeente Rheden, de Fraterwaard ging na het doortrekken van de IJsselmeander tot de gemeente Doesburg behoren. Na het overlijden in 1975 van baronesse M.A.M.A. van Heeckeren van Wassenaer werd landgoed Hof te Dieren ondergebracht bij de Stichting Twickel die de boerderij samen met de andere drie boerderijen op de Fraterwaard verpacht.

Beknopte bouwgeschiedenis

Boerderij Dollemansstede is na brand door blikseminslag op 16 juli 1956 herbouwd en in 1957 geheel nieuw tot stand gekomen naar ontwerp van bouwkundig opzichter van Twickel, B.J. Hengeveld. Van het oude erf resteert na sloop in 1990 van een oude rietgedekte schuur niets meer. In 1961 werd een varkensschuur eveneens door brand verwoest en herbouwd door de opvolger van Hengeveld, J.H. Brinkers. Deze schuur is recent gesloopt bij een herindeling van het erf en nieuwbouw van een wagenloods. Na de herbouw van de hoofdboerderij is deze niet noemenswaardig gewijzigd.

Exterieur

De vijf vensterassen brede voorgevel is in halfsteens verband gemetseld met machinale, gekamde strengperssteen voor het smallere woongedeelte. Het metselwerk is met portlandcement gemetseld en afgewerkt met een cementsnijvoeg. Het bedrijfsgedeelte wordt gemarkeerd door een verbreding van 50 centimeter aan beide zijden van de boerderij. Het metselwerk van het bedrijfsgedeelte is met vormbakstenen gemetseld in kalkmortel en voorzien van een snijvoeg. De boerderij heeft een afgewolfd zadeldak, belegd met machinale, rode, romaanse dakpan.

De voorgevel heeft de zelfde vormgeving als nummer 35, op de begane grond negenruits onderramen met vast kalf en drieruits, klappende bovenramen, luiken voor de onderramen, strekse bogen ter ontlasting en gemetselde, gepleisterde lekdorpels. In de voorgevel rechts van de voordeur (in tweede vensteras van rechts) een kleine jaartalsteen van kalksteen met jaartal 1957. De voordeur heeft een gemetselde stoep en is uitgevoerd met een deur van geprofileerde delen met kalf en een bovenlicht met gebogen roeden in ruitvorm.

Centraal in de gevel boven de ramen van de begane grond een gevelsteen van hardsteen met in stand reliëf de naam "Dollemansstede". De drie vensters op de verdieping zijn als bolkozijn uitgevoerd met houten draairamen met vierruits roedenverdeling. De vensters hebben houten lekdorpels en strekse bogen ter ontlasting van het metselwerk. De gevel wordt met een overstek en een mastgoot afgesloten, de

dakvlakken zijn gesloten. Op de nok staat ter hoogte van de brandmuur een vierkant gemetselde schoorsteen.

In de beide zijgevels behoren de eerste drie vensters bij de woning: de lage vensters zijn uitgevoerd in hout met zesruits roedenverdeling, half en drieruits bovenlichten. In de rechtergevel een vierruits venster met half en bovenlicht en een zijdeur met glaspaneel. De bij de woning behorende geveldelen worden aan de bovenzijde met een zinken mastgoot afgesloten, de lange zijgevels van de deel hebben geen hemelwaterafvoer. De linker zijgevel aan de deelszijde is eveneens in halfsteensverband gemetseld en heeft een spatrand van cementstuc. In de gevel is na de verbreding in de plattegrond een dubbele opening opgenomen met houten deuren. Het lange geveldeel heeft een elftal getoogde, betonnen, zesruits stalvensters met ventilatiesleuf aan de onderzijde.

De gevel van de deel is in halfsteens verband gemetseld en heeft een indeling met centraal twee getoogde wagenopeningen met dubbele deuren met erboven een hooiluikopening. De gevel heeft net als de zijgevel een gecementeerde spatrand. De dubbele deuren worden ontlast met steens gemetselde segmentbogen. Links en rechts in de gevel zijn houten, opgeklampte mestdeuren opgenomen, met steens segmentbogen ontlast. In de muurdammen tussen de deuren zijn vierruits, betonnen stalvensters geplaatst die met halfsteens segmentbogen zijn ontlast. De draaiende in de gevel delen zijn afgehangen op gesmede gehengen met duimen die in gepleisterde duimblokken zijn geplaatst. In de gevel zijn enkele staafankers opgenomen. In de geveltop heeft de hooiluikopening twee opgeklampte luiken en wordt met een steens segmentboog ontlast. Het hooiluik wordt geflankeerd door twee ronde vensters met stalen vierruits roedenverdeling. De gevel wordt met een afgetimmerd overstek afgesloten, er is boven het wolfeind een zinken mastgoot aanwezig.

De rechter gevel van de deel is door een ligboxenstal grotendeels aan het zicht onttrokken.

Interieur

De boerderij Verhuellweg 37 is niet bezocht.

Bouwdossiers

1957	herbouw boerderij Dollemansstede
23-11-1961	herbouw door brand verwoeste veeschuur
22-10-1990	bouw nieuwe potstal
22-07-1991	bouw mestsilo
31-07-1996	het verlengen van een werktuigenloods
14-04-2009	bouw ligboxenstal

Literatuur

- Sophie Elpers, *Vergeeten en herontdekt. Het archief van het Bureau Wederopbouw Boerderijen*, Meertens-instituut, rapport, zj.
- Fermin, Bert en Michel Groothedde, *De terp van Dollemansstede. Resultaten van het proefsleuvenonderzoek aan de Verhuellweg 37 (gemeente Doesburg)*, Doesburg 2008
- Lamberts, Bé (2007): *Boerderijen. Categorieaal onderzoek wederopbouw 1940-1965*. Zeist: Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten.
- B. Dolman, *De afstammelingen van Berent Lambers Dolman, pachter van de Dollemansstede*, publicatie in eigen beheer, 1989 (huisarchief Twickel)
- N.b., *Bouwgeschiedenis Erve Dollemansstede op het Hof te Dieren*, informatie uit Huisarchief Twickel, inv.nr. 8580
- Petersen, J.W. van, *Doesburg toen en nu*, Ljubljana 1995, 23

Waardering

Boerderij Dollemansstede, Verhuellweg 37, dateert uit 1957 na herbouw door brand. De hoofdvorm, opzet en architectuur zijn sinds de bouwtijd goed bewaard gebleven. Van belang voor de waardebeoordeling is de behouden gebleven architectuur die verzorgd, goed van verhoudingen en vrijwel gaaf, maar ook sober is uitgevoerd. De boerderij onderscheidt zich ten opzichte van de boerderijen of binnenstedelijke woningen binnen de gemeente Doesburg door de schaal en zorgvuldig ontworpen en gedetailleerde architectuur. Van belang is voorts de ruimtelijk-historische relatie van het gebouw met het erf. Beschermd wordt de hoofdboerderij.

De boerderij Verhuellweg 37 heeft belang voor de gemeente Doesburg vanwege architectuurhistorische en cultuurhistorische waarden.

De boerderij is architectuurhistorisch van belang vanwege de sobere, maar verzorgd vormgegeven architectuur in traditionele wederopbouw-trant, die gaaf behouden is gebleven.

De boerderij heeft cultuurhistorische waarde vanwege de langdurige lokaal-historische continuïteit van een boerenbedrijf op deze locatie als onderdeel van het landgoed Hof te Dieren (Twickel) sinds de zeventiende eeuw.